

mer endast talesättet: *Hvad ankommer*, d. v. s. beträffande, hvad angår, t. ex.: *Hvad den saken a-mmer, så . . .*

ANKOMMANDE, n. 4. Se *Ankomst*.

ANKOMMEN, a. p. 2. neutr. — *et*. 1) Något skämd. Brukas om kött och matvaror. Man säger äfven i samma mening: *A. smak, a. lukt; lukta, smaka a-et* (i hvilket sednare uttryck ordet antagit adverbial natur). — 2) Något rusig.

ANKOMST, c. 3. 1) Händelsen eller tillfället, då någon eller något ankommer till en ort. *Jag var närvarande vid hans a. Fartygets a. dröjer. Efter min a. Frälsarens a. (till verlden), d. v. s. födelse. — Syn. Anländande, Framkomst. — 2) Början eller inträffandet af någon viss tidsafdelning. *Dagens, morgonens, nattens a. Julens, sommarens a. — Ss. A-dag, A-timma, m. fl.**

ANKRA, v. n. 4. Medelst ankarets fällande lägga fartyget stilla på ett ställe, så att det ej kan drifva derifrån. *Vi a-de på tio famnars djup. Fartyget a-de ute på redden. A. för språng*, medelst en kabels fästande i ankaret eller på tåget sätta sig i stånd att förändra fartygets ställning, oberoende af vinden.

ANKRANDE, n. 4. o. ANKRING, f. 2. Handlingen, då man ankrar.

ANKSMÖR, n. 5. Fett af ankor, begagnadt som smör.

ANLAG, n. 5. 1) Medfödd böjelse och förmåga att uppöfva och utmärka sig i dygd, kunskap eller färdighet. *Denne gosse har goda moraliska a. Med sådana a. går man långt på den lärda banan. Han har a. till att blifva lindansare. A. för sång, för teatern, o. s. v. — Syn. Se Böjelse. — 2) (byggn. k.) Understa linien af en dosering.*

ANLEDA, v. a. (föga brukl.) Se *Föranleda*.

ANLEDNING, f. 2. 1) Hvad som föranleder något; (i filosofisk mening) tillfällig orsak. *Delta var a-en till kriget. Jag har ingen a. att beklaga mig. Gifva a. till klagomål. Taga sig a. af något att . . . Klagva utan a. Af hvad a. kommer du så här sent? Af a., att jag blifvit utestängd. Af denna a. valdes han enhälligt till kejsare. I a. af förekomna omständigheter får jag tillkännagifva, att . . . Det kom ett bref, i a. hvaraf han genast afreste till Tyskland. Bildar i denna bem. några sammansättningar, t. ex.: Anmärkningsanledning, Sorgenledning, o. s. v. — Syn. Orsak, Skäl, Grund. — 2) Hvad som föranleder till en förmodan eller misstänka: tecken, liknelse. *Alla a-ar äro gynnande för den förmodan, att . . . Det är starka a-ar till den förmodan, att . . . Efter all a. har han misstagit sig. Särskilt i lagstil brukas ordet att beteckna: hvad som föranleder till att misstänka någon för brott, t. ex.: Döma någon på blotta a-ar, utan skäl och bevis. Alla a-ar äro emot honom — 3) (bergsv.) Hvad som föranleder till förmodan om ett malmstrecks befintlighet under jorden på något ställe. *Man har här funnit flera a-ar till jernmalm. Ingår under denna bem. i många sammansättningar, såsom: Malmanledning, Jernanledning, o. s. v.***

ANLETE, n. 4. Se *Ansigte*. Brukas i skriftspråket, särdeles i högre stil, sällan eller aldrig i samtalsstil. I figurlig mening säges: *Förtjena, äta sitt bröd, arbeta i sin a-s svett, d. v. s. med strängt arbete förvärfva sitt uppehälle, arbeta ganska strängt och tråget.*

ANLETSDRAG, n. 5. Del af en persons an-

lete, som väcker något visst intryck på åskådarens skönhetsinne, eller synes uttrycka någon viss själs-egenskap hos människan. *Vackra, fula, ädla, besynnerliga a. Det der a-et hos honom har intet godt att innebära. Hennes a. voro blott spegeln af hennes sköna själ. — Syn. Ansigtsdrag, (i plur.) Lineamenter. — I den ädlare, högre stilen brukas helst *Anletsdrag*.*

ANLITA, v. a. 1. 1) Vända sig till någon med anhållan, begäran om bistånd, hjälp, understöd. *Man måste a. läkaren. A. någon om hjälp, om understöd, om penninglån. A. någon i en sak, i en affär. — 2) (fig.) Använda, bruka, begagna. *A. läkemedel. A. list. A. styrkan. Starkt a. sina tillgångar, sina krafter. Någon gång säges *Lita an*, t. ex.: *Om du vill lita mig an, så skall jag hjälpa dig.***

ANLITANDE, n. 4. Begäran, anhållan om bistånd, hjälp, understöd.

ANLOFNING (o har slutet ljud), f. 2. (sjöt.) Manövern, då man anlofvar. [Anlovning.]

ANLOFVA (o har slutet ljud), v. n. 4. (sjöt.) Vid segling vända fartyget närmare upp emot vinden. *Loftva ån* kan äfven sägas. [Anlova.]

ANLOPP, n. 5. (mindre brukl.) 1) Den fart, man tager sig, då man ämnar löpa starkt. — 2) En trupps löpande fram mot fienden till anfall.

ANLUPEN, a. 2. neutr. — *et*. Som på ytan fått ett tunt öfverdrag af imme, eller en oxidhinna, den sednare antingen genom luftens inverkan (erg, rost) eller genom konst. Säges om glas och metaller. *Fönstret är a-et af imme. A-et guld och silfver. Koppar, a. af erg. Jern, stål, a-et af rost. Gull, brunt, blått a-et stål.*

ANLÄGGA, v. a. 2. (böjes som *Lägga*) 1) Från första början anordna och besörja uppbygandet eller uppförandet af något. Brukas ej om enstaka hus, gårdar eller byar, ej ens om stadsdelar. *A. en stad, en köping, en fästning, en hamn. A. ett batteri*, uppöra det nödiga underlaget, hvarpå ett visst antal kanoner planteras. — Syn. Grunda. — 2) Från första början anordna, bekosta och besörja alla nödiga arbeten och allt hvad som behöfs till en ny enskilt eller offentlig inrättning, en odling (för andra växtslag, än de allmänna sädeslagren), en större tillverkningsanstalt, ett nytt samhälle i främmande land, o. s. v. *A. en skola, en trädgård, en vingård, en plantage, en park, en fabrik, ett manufaktureri, en koloni, en väg. — Syn. Stifta, Inrätta, Etablera. — 3) Påtaga kläder eller till klädseln hörande tillbehör, som utgöra undantag ifrån den vanliga dragten. *A. uniform, galadrägt, maskeradkostym. A. mask, värja, trekantigt hatt. A. sorg*, d. v. s. sorgdrägt. Man säger äfven: *A. skägg, mustascher, polisonger, peruk, glasoön, smink, o. s. v. — 4) (i dålig bem.) Uppgöra, anstifta. A. eld, mordbrand. A. ett försåt, en plan, en komplott, en sammansvärjning. — För alla ofvanstående bem. brukas äfven stundom *Lägga ån. — 5) (måll.) Pålägga första färgerna, hvilka sedermera vid färdigmalningen åter täckas af andra färger. A. färger. A. med färg. — I allmänhet förstås dermed de väsendtligaste delarnes framställning af ett arbete, hvarigenom det hela bestämmes, i hvilken mening det äfven nyttjas om litterära, helst estetiska arbeten. — 6) Lägga en musköt, en bössa med kolfven emot axeln, för att sigta på något. Brukas numera nästan alltid neutralt: *A. med bössan, geväret. Ännu bättre Lägga ån. I fig. mening nyttjad, betyder det: åsyfta, taga sigte på, t. ex.: Detta är anlagt på****